

Dyrøy barnehage

- et sted for vennskap, trivsel og lek

*Plan for å ivareta barns rett til
et godt psykososialt miljø*

Innhold

Innledning.....	3
Hva er mobbing i barnehagen?	4
Forebygging	5
Barnehagens personale	6
Foreldresamarbeid	7
Tiltak når mobbing er avdekket.....	8
Ansvar og plikter.....	8
Rutiner for forebygging av krenking/mobbing i barnehagen.....	10
Saksgang dersom krenkende atferd/mobbing skjer i barnehagen	11
Referat fra møte vedrørende krenkende atferd/mobbing i barnehagen	12
Barnehagens psykososiale læringsmiljø, sjekklister	13

Innledning

En god barndom er viktig for resten av livet. Alle barn har rett til et oppvekst- og læringsmiljø uten mobbing. Denne planen sier noe om hva mobbing og krenkelser i barnehagen er og hvordan barnehagen jobber for å forebygge, håndtere og følge opp mobbing og krenkelser. Planen skal bidra til at mobbing avdekkes, sikre at barnehagen har rutiner for håndtering av mobbing og på den måten bidra til at barnehagen har et godt psykososialt læringsmiljø.

X barnehage skal være et sted hvor barna møter trygghet, utfordringer, venner, humor og lek. Et sted der de i samarbeid mellom barnehage og hjem får mulighet til å utvikle seg som sosialt godt fungerende mennesker. Vi ønsker å være en barnehage der dere som foreldre skal være trygge på at barna har det godt.

Rammeplanen for barnehagen (2017), påpeker at i barnehagen skal barna få oppleve seg selv som verdifulle, få venner og bidra til et sosialt fellesskap. Barnehagen skal være en helsefremmende og forebyggende arena og skal handle raskt og ta de grep som er nødvendig for at eventuell mobbing opphører. Ingen barn skal mobbe eller bli mobbet i barnehagen.

«Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.» (Barnehageloven § 1 Formål)

«Barnehagen skal fremme positive holdninger som motvirker avvising, mobbing og vold.» (Rammeplanen s.23)

Barns opplevelse av seg selv og sin egenverdi, utvikler seg i samspill med omgivelsene. Barn som utsettes for mobbing, fratras både livsmot og verdighet. Forskning viser at barn som mobber og barn som blir mobbet, har en økt risiko for å utvikle psykiske vansker senere i livet. Arbeidet med å forebygge mobbing og utenforskap starter derfor allerede i barnehagen.

Hva er mobbing i barnehagen?

«Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/eller barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet» (Lund, 2015)

I barnehagen kan mobbing gjøre seg gjeldende ved at et barn har en egenopplevelse av å bli stengt ute fra leken, ikke bli akseptert, får negative kommentarer, blir dominert, undertrykt, truet, herset med, hånt, latterliggjort eller manipulert, eller at voksne ser og opplever denne typen atferd i barnehagemiljøet.

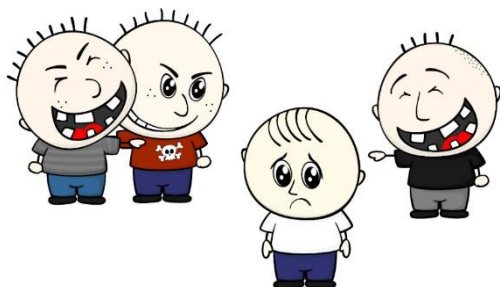
Mobbeatferd i barnehagen kan være:

- **Fysisk mobbing:** Slå, dytte, sparke, stikke, rive leker fra en annen, lugge, klore, spytte o.l.
- **Verbal mobbing:** Kallenavn, fornærmelser, trusler, erting, le av andre, sårende kommentarer o.l.
- **Relasjonell mobbing:** Ekskludering, utestengning, springe vekk fra, gjemme seg for noen, lukke døra rett foran noen, spre rykter, få andre til å skade noen, gjøre grimaser mot noen, vende ryggen til, ignorere, overse, lage regler for de andre eller bestemme over andre o.l.

Hos de yngste barna i barnehagen er det en del av barns naturlige utvikling at de prøver ut ulike negative handlinger som å dytte, ta leker fra andre barn, bite og slå jevnaldrende. Barn i barnehagealder, som er i en tidlig fase i sin emosjonelle, sosiale og kognitive utvikling, forstår ikke nødvendigvis konsekvensene av det de gjør, men dersom personalet ikke griper inn og veileder, vil det kunne føre til et mønster hvor barna gjentar de negative handlingene.

Noen ganger kan det være vanskelig å skille mellom erting og mobbing, og det er naturlig at barn opplever å ha konflikter med hverandre, men erting som foregår over tid kan utvikle seg til mobbing. Mobbing dreier seg med andre ord ikke om enkeltstående handlinger som inngår som en del av det å være menneske, eller om barn som en gang imellom ikke blir med i lek.

Voksne kan også bidra til å mobbe barn gjennom væremåte, ord og handlinger. Barn kan oppleve forskjellsbehandling i måten den voksne møter dem på, snakker med dem og inkluderer dem i aktiviteter. Barn skjønner raskt når noen foretrekkes framfor andre. Bruk av ord, kallenavn eller å kalle barn dumme ting, er eksempler på verbal mobbing. Bruk av ironi eller latterliggjøring skader barns selvbilde og kan gjøre barnehagedagen utrygg og utrivelig for det enkelte barn.

Forebygging

Tydelige og omsorgsfulle voksne er modell for barns møte med andre. Når barn ikke får til lek og samspill med andre barn, trenger de hjelp av voksne. Relasjonen mellom barn og voksne er sentral i arbeidet med mobbing i barnehagen. Mobbing kan forebygges ved at kompetente voksne legger til rette for utvikling av sosiale ferdigheter og skaper et aksepterende og inkluderende miljø med godt og åpent foreldresamarbeid. Negativ atferd må avlæres, og det er de voksnes ansvar at det blir gjort. Både de ansatte i barnehagen og foreldrene.

Mobbing har dårlige vekstforhold i en barnehage der voksne stadig våger å stille kritiske og åpne spørsmål til seg selv, samtidig som de styrker alt det rasjonelle arbeidet som fremmer god lek, humor og trygghet.

Ingrid Lund i Mobbing i barnehagen, s.127

For å skape en barnehage fri for mobbing, er det viktig for oss i Dyrøy barnehage å være en barnehage med:

- Tydelige verdier og felles holdninger som praktiseres av de voksne.
- Voksne som legger til rette for en god start for det enkelte barn (gode strategier for tilvenning, forutsigbar dagsrytme og gode rutiner for overganger mellom aktiviteter).
- Voksne som systematisk observerer enkeltbarn og barnegrupper, og tilrettelegger for etablering av gode relasjoner og vennskap.
- Kompetente voksne som jobber systematisk med å styrke barnas sosiale kompetanse og skaper et inkluderende og vennlig barnehagemiljø.
- Voksne som kjenner alle barna godt og tilrettelegger aktiviteter slik at alle opplever mestring på sitt nivå.
- Tilstedeværende og varme voksne som viser alle barna tillit og formidler forventninger til dem på en tydelig måte slik at barna lett kan forstå hva som er akseptabelt og hva som ikke er lov.
- Voksne som kan være barnas veileder i utfordrende relasjoner og situasjoner – noen ganger gå foran som et godt eksempel, andre ganger korrigere, vise, lede og veilede.
- Voksne som tilrettelegger det fysiske miljøet slik at det stimulerer til god lek.
- Engasjerte voksne som fokuserer på leken som en viktig arena for utvikling av sosiale ferdigheter.
- Voksne som har kompetanse og håndterer uønsket atferd og fremmer en positiv væremåte.
- Voksne som vektlegger et godt samarbeid med foreldrene.

Barnehagens personale

De voksne i X barnehage har ansvar for å skape en trygg og god arena for lek og læring der det er lov å prøve og feile uten å bli behandlet på en dårlig måte. Alle ansatte skal bidra til å fremme et miljø der alle blir inkludert og jobbe aktivt for å hindre at barn blir holdt utenfor leken.

For å forebygge mobbing og krenkelser jobber de voksne i X barnehage mot å være:

En **moden** voksen som er reflektert og har selvinnsikt, har evne til å ta konstruktiv kritikk, kan kontrollere egne følelser, tar personlig ansvar og har erfaring.

En **tydelig** voksen som er konkret, utviser nulltoleranse for uakseptabel atferd, utøver stabile konsekvenser og vet at kroppsspråk og verbalt språk henger sammen.

En **bevisst** voksen som er konsekvent, ser sammenheng mellom teori og handling, er våken og oppmerksom, er reflekterende over egen praksis og på hvilke konsekvenser egne valg har for arbeidet med barna og er en som velger å ha en positiv innstilling.

En **aktivt observerende** voksen som har fokus på hvert enkelt barn, som har fokus på barnets sterke sider, som bruker all sin erfaring, kurs og utdanning i arbeidet med barna, og som prioriterer observasjon av barnas lek og samspill.

En **kunnskapsrik** voksen som er interessert i å lære, bruker sin egen erfaring bevisst, er motivert for jobben, kjenner og forstår barn og deler sin kunnskap med andre.

En **samhandlingsvillig** voksen som er undrende sammen med barna, er positivt innstilt, bidrar aktivt og samtidig slipper andre til, og en som gjerne går i dialog, men som også er åpen for andres ideer og forslag.

En **omsorgsfull** voksen som ser og hører barna, en som bekrefter og anerkjenner, en som klarer å være tilstede her-og-nå, en som alltid har et fang, en som utviser forståelse, en som har tid og som ser barnas behov.

En **forståelsesfull** voksen som er lyttende, empatisk og evner å se flere muligheter/alternativer, en som vet at vi ikke trenger å være 100% enige, men som jobber mot felles mål og visjoner om hvordan vi skal ha det i vår barnehage og en som viser forståelse og respekt for andres meninger.

En **rettferdig** voksen som er forutsigbar, ser på andre som likeverdige, kan høre på begge parter og en som behandler hvert enkelt barn individuelt ut fra dets behov og ståsted.

En **anerkjennende** voksen som ser, bekrefter og ivaretar barnas behov, gir ros og positiv kontakt, regulerer og foreslår alternativ atferd, veileder i stedet for å kritisere og anerkjenner ulike følelser.

Foreldresamarbeid

Foreldrene er de viktigste rollemodellene i barnas liv, og det er foreldrene som har hovedansvaret for barnas oppdragelse. Barnehagen er et komplementerende miljø i forhold til hjemmet, da barnehagen skal bistå hjemmet i deres omsorg og oppdrageroppgave og på den måten skape et godt grunnlag for barns utvikling.

Barnehagen og foreldrene har et felles ansvar for at mobbing ikke får utvikle seg i barnehagen, og det er viktig for barnehagen å samarbeide med foreldrene i arbeidet med holdninger og verdier. Det forventes at foreldrene vil samarbeide med barnehagen om forebygging av mobbing og krenkelser.

Ifølge barnehageloven §1 så skal: «*Barnehagen gi barn under opplæringspliktig alder gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem*».

Samarbeid mellom hjem og barnehage er avgjørende for en god hverdag for barna. Foreldrene må derfor involveres i hvordan barnehagen jobber med barn og relasjoner. Det skal være lav terskel for foreldrene for å informere og/eller varsle barnehagen hvis de ser en endring i barnas atferd. Det å bli sett, møtt, anerkjent og respektert, innebærer gjensidig forpliktelse mellom barnehage og hjem. Alle barn og foreldre skal oppleve å bli tatt på alvor av personalet i Dyrøy barnehage.

Dette kan foreldrene forvente fra X barnehage:

- Foreldrene får informasjon om hvordan barnehagen jobber for å forebygge mobbing.
- Barnas psykososiale miljø blir tatt opp i foreldresamtalene.
- Foreldrene blir møtt og tatt på alvor dersom de melder fra om bekymring.
- Barnehagen tar kontakt med foreldrene samme dag dersom personalet opplever at et barn har blitt utsatt for, eller har forårsaket en uønsket hendelse.
- Barnehagen tar kontakt dersom atferden til barnet vekker bekymring.
- Foreldrene skal oppleve å bli sett, hørt og inkludert i barnehagens arbeid.
- Barnehagen setter i gang tiltak dersom mobbing skjer, og det blir skrevet referat fra møtene.
- Taushetsplikten overholdes.

Dette forventer X barnehage fra foreldrene:

- Foreldrene kontakter pedagogisk leder eller styrer og ber om en samtale for å snakke om deres uro. Det samme gjelder om foreldrene er urolig for at deres barn har en atferd som kan påvirke samspillet med andre barn negativt.
- Foreldrene melder fra om de opplever at andres barn blir mobbet/krenket.
- Foreldrene er varsomme med hva som blir sagt mens barna hører på. Foreldre er viktige rollemodeller.
- Foreldrene snakker positivt hjemme om barnehagen, de ansatte, de andre barna i barnehagen og deres foresatte.
- Foreldrene hilser på de andre foresatte og barna, snakker med alle barn og legger til rette for nye vennskap.
- Foreldrene følger opp informasjon og har et tett samarbeid med barnehagen.

Tiltak når mobbing er avdekket

Hvis det oppdages mobbing i barnehagen, skal det setes inn tiltak umiddelbart. Om ikke voksne reagerer på mobbing, vil vi overfor barna godkjenne dette som en akseptabel atferd.

Alle ansatte i barnehagen har en **handlingsplikt** dersom de avdekker mobbing/krenkelser.

Handlingsplikten består av:

- Plikt til å **gripe inn**
- Plikt til å **gjøre undersøkelser** raskt
- Plikt til å **varsle** pedagogisk leder/styrer raskt

For å avdekke mobbing/krenkelser, er det viktig at:

- Personalet er «tett på» barna i lek og aktiviteter for å kunne fange opp atferd som kan utvikle seg til mobbing.
- Personalet observerer og kartlegger samspill mellom barna og mellom voksne og barn.
- Personalet er tilstede, leker og snakker med barna om hvordan de har det og er oppmerksomme på endringer i barns atferd.
- Personalet gjennomfører barnesamtaler med de største barna i barnehagen. Her er det fokus på barnas trivsel. Pedagogisk leder gjennomfører foreldresamtaler der barnas trivsel, atferd og vennskap tas opp.

Etter å ha avdekket mobbing, kontakter pedagogisk leder de foreldrene det gjelder og innkaller til et møte. Tiltak iverksettes og saken vurderes fortløpende. Innen 2 uker skal det være et oppfølgingsmøte hvor tiltakene evalueres. Nye tiltak settes i verk dersom det skulle være nødvendig.

Ansvar og plikter

Styrer:

- Har et overordnet ansvar og skal alltid informeres om det som foregår/oppdages.
- Skal sikre at tiltak blir satt i verk på avdelingen.
- Har ansvar for å følge opp eventuelle hendelser sammen med personalet på avdelingen.

Pedagogisk leder:

- Har ansvar for å følge opp eventuelle hendelser på avdelingen i tråd med saksgang dersom det avdekkes mobbing/krenkelser, og sette i verk tiltak dersom det er nødvendig.
- Har informasjonsplikt til styrer.

Alle ansatte:

- Informerer om enkeltepisoder på personalmøter/avdelingsmøter
- Har et ansvar for å videreformidle observasjoner
- Har et ansvar for å handle/gripe inn ved mistanke om mobbing
- Har et ansvar for å kjenne til saksgang ved mobbing/krenkelser
- Har et ansvar for å si ifra til styrer om man reagerer på de andre voksnes holdninger og handlinger
- Fokuserer på å ha et positivt syn også på det barnet som krenker/mobber.

Involverte barn:

- Den voksne som er tilstede når hendelsen skjer, griper inn der og da, og følger opp ved å snakke med de involverte barna. Barna må få mulighet til å sette ord på det som har skjedd. Viktig å gjøre dette på en rolig måte, unngå sinne og bruk av trusler overfor barna.
- Den voksne formidler til de involverte barna at dette ikke er en akseptabel oppførsel.
- Forsøk å få barna til å forstå at deres handlinger kan påføre skade.
- Hjelpe barna til å snu negativ atferd til en mer positiv atferd – gi dem handlingsalternativer.
- La barna som blir utsatt for mobbing få positive opplevelser som igjen kan skaffe dem positiv oppmerksomhet fra de andre barna.
- Organisere mindre grupper i lek og på tur. Positive opplevelser sammen kan få barna til å se hverandre i «et annet lys».
- Styrke barnas selvfølelse, både det barnet som utviser mobbeatferd og det barnet som blir mobbet.
- Heve statusen til barnet som blir utsatt for mobbing.

Foreldrene til involverte barn

- Innkalle foreldrene til separate samtaler hvor man informerer om hva som har skjedd. Ikke snakk «over hodet» på barnet i garderoben.
- Vis foreldrene at dette er et felles ansvar og at uakseptabel atferd må reageres på, men at barnehagens rolle er å bidra på sikt til at barn lærer å omgås andre mennesker på en positiv måte. Det vil derfor ikke bli alvorlige konsekvenser som vil forfølge barnet.
- Avklar hva som skal gjøres videre. Hvilke tiltak gjøres i barnehagen og er det tiltak foreldrene bør følge opp hjemme?

«Arbeid mot mobbing handler først og fremst om den tydelige voksne med et varmt hjerte og et klart hode» (Lund, 2014)

Rutiner for forebygging av krenking/mobbing i barnehagen

Tiltak	Ansvar	Dato
Barnehagen gjennomgår «Plan for å ivareta barns rett til et godt psykososialt miljø», drøfter planens betydning for barnehagens innhold og hvordan den skal implementeres og inngå som en del av det daglige arbeidet.	Styrer	Ved barnehageårets oppstart
Opplæring og informasjon til alle nyansatte om barnehagens «Plan for å ivareta barns rett til et godt psykososialt miljø».	Styrer/ ped.leder	Ved ansettelse
Personalet jobber i tråd med barnehagens formål, innhold og pedagogiske plattform slik det fremgår av barnehagens årsplan.	Styrer	Kontinuerlig
Barn og foreldre informeres om barnehagens «Plan for å ivareta barns rett til et godt psykososialt miljø».	Styrer/ ped.leder	Årlig
Barnehagen jobber systematisk med de ulike avdelingenes satsningsområder slik de fremgår av barnehagens årsplan. Barnehagen evaluerer arbeidet jevnlig.	Styrer/ ped.leder Alle	Kontinuerlig
Kartlegging av voksen-barn-relasjonen (Fargekartlegging, K.Pape)	Styrer Alle	1 gang i halvåret
Barna kartlegges med «Alle med» og TRAS. Barnesamtaler med de eldste barna hvor trivsel og vennskap er tema.	Pedagogisk leder	Årlig
Barnehagen vurderer det psykososiale læringsmiljøet (sjekklister).	Styrer	Årlig
Personalet har et bevisst fokus på og kunnskap om betydningen av egen væremåte og samarbeidsklimaet i personalgruppa.	Styrer	Kontinuerlig
Foreldrene involveres og deltar i arbeidet om forebygging av mobbing/krenkelser i barnehagen. Dette er tema på foreldremøter, møte i samarbeidsutvalget og på foreldresamtaler. De foresatte er med på å utarbeide barnehagens satsningsområder.	Styrer/ ped.leder	Kontinuerlig 1 gang i halvåret
Barnehagen har gode rutiner for oppfølging av barns trivsel og utvikling og dette er tema på avdelings- og personalmøter.	Styrer/ ped.leder Alle	Jevnlig

Saksgang dersom krenkende atferd/mobbing skjer i barnehagen

	OPPGAVER	ANSVAR	GJENNOMFØRING Signatur og dato
1	Den som har observert eller mottatt informasjon fra barn eller foresatte om mobbing/krenkende hendelser, informerer ped.leder/styrer straks.	Den som observerer evt. mottar informasjonen.	
2	Individuell samtale med de involverte barna for å skaffe informasjon og gi støtte. Barnehagen skal sikre at den subjektive opplevelsen til barnet som opplever seg krenket/mobbet kommer fram. Overfor barnet som krenker/mobber, må barnehagen være klar på at slik atferd er uakseptabel og må stoppe umiddelbart.	Den/de ansatte som barnet/barna nærmest.	
3	Samtale med foreldrene til barnet som opplever seg krenket/mobbet. Barnehagen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som kan/bør gjøres.	Pedagogisk leder på aktuell avdeling. Styrer er overordnet ansvarlig.	
4	Samtale med foreldrene til barnet som krenker/mobber. Barnehagen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som kan/bør gjøres.	Pedagogisk leder på aktuell avdeling. Styrer er overordnet ansvarlig.	
5	Tiltak utarbeides. På bakgrunn av det som er observert og informasjon som er gitt fra barn og foreldre, utarbeides det tiltak som så presenteres for foreldrene.	Pedagogisk leder på aktuell avdeling. Styrer er overordnet ansvarlig.	
6	Oppfølging. Den krenkende atferden/mobbingen følges helt til den opphører helt. Alle involverte barn skal følges opp.	Pedagogisk leder på aktuell avdeling. Styrer er overordnet ansvarlig.	
7	Vurderingsmøte for personalet etter 1 – 2 uker. Fungerer iverksatte tiltak? Evt. videreføring/justering av tiltak.	Pedagogisk leder/styrer/ alle ansatte	
8	Ny informasjon/ samtale med foreldrene om dagens ståsted i saken etter at vurderingsmøtet for personalet er avholdt. Evaluering av tiltak og evt. justering eller videreføring av tiltak.	Pedagogisk leder på aktuell avdeling. Styrer er overordnet ansvarlig.	
9	Ved videre behov for tiltak, settes det opp nytt tidspunkt for evaluering både i personalgruppa og med foresatte.	Pedagogisk leder på aktuell avdeling. Styrer er overordnet ansvarlig.	

Referat fra møte vedrørende krenkende atferd/mobbing i barnehagen

Skjemaet oppbevares i barnets mappe og foreldre får kopi

Møtedato: _____

Til stede: _____

HVA SAKEN GJELDER (Hendelsesforløp, involverte)	TILTAK	ANSVAR

Dato for neste oppfølgingsmøte: _____ Klokken: _____

Sted, dato: _____

Pedagogisk leder

Styrer

Foresatt

Foresatt

Barnehagens psykososiale læringsmiljø, sjekkliste

Brukes som egenrefleksjon og videre refleksjon i personalgruppa

Spørsmål	Egen refleksjon
Er barnehagens leke- og læringsmiljø preget av gjensidig omsorg, anerkjennelse og varme, eller preges det av mye erting og kritiske kommentarer til og om hverandre?	
Er barnehagens miljø i hovedsak inkluderende, eller preges det ofte av at barn ekskluderes?	
Er samspillet barna imellom preget av sosiale hierarkier, eller av likeverdighet i forhold til hvem som bestemmer og hvem som får være med i lek og gruppeaktiviteter?	
Har barnehagen en trygg og god tone preget av humor, spontanitet og glede over hverandres mestring, eller er miljøet preget av prestasjonskrav og konkurrerende holdninger mellom barna?	
Hvordan preges hverdagen til barna av lekende læring, samspill og mestring?	
Har vår barnehage et stimulerende leke- og læringsmiljø med tilstedeværende voksne som støtter og videreutvikler barnas lek ved behov?	
Har alle barna lekekompetanse?	
Har alle barna en venn?	
Har alle barna erfaring i å mestre uenighet og konflikter seg imellom?	
Trives barna i barnehagen?	